

Tuloksellisuustarkastus

Tarkastuskertomus 17/2018 Valtioneuvoston biotalousstrategian valmistelu

Yhteenveto kertomusluonnoksen lausunnoista

Valtiontalouden tarkastusvirasto on saanut viitekohdassa mainitun tarkastuskertomuksen luonnoksesta palautetta seuraavasti:

- työ- ja elinkeinoministeriö 17.7.2018
- ympäristöministeriö 26.7.2018
- maa- ja metsätalousministeriö 7.8.2018
- opetus- ja kulttuuriministeriö 8.8.2018
- valtiovarainministeriö 16.8.2018
- sosiaali- ja terveysministeriö 17.8.2018
- valtioneuvoston kanslia 21.8.2018.

Lausunnonantajilla on ollut tilaisuus

- lausua näkemyksensä tarkastuskertomusluonnoksessa esitetyistä tarkastusviraston kannanotoista sekä
- esittää kertomusluonnoksen tekstiin korjaus- ja täsmennysehdotuksia.

Ennen lopullisen tarkastuskertomuksen antamista tarkastusvirasto on kertomusta viimeisteltäessä ottanut huomioon palautteen seuraavasti:

1. Lausunnonantajien näkemykset kannanotoista

Työ- ja elinkeinoministeriö katsoo, että tarkastuskertomusluonnos vastaa strategian valmistelun ja johtamisen osalta koettua tilannetta.

Työ- ja elinkeinoministeriö haluaa tuoda esiin, että strategian valmistelutyöstä on arkistoitu valmistelun aikaisten vaatimusten ja ohjeistusten mukaiset dokumentit. Ministeriö myös katsoo, että biotalous ei ollut strategian valmistelun aikaan otollinen kohde strategisten vaihtoehtojen ja niiden taloudellisten vaikutusten arviointiin.

Työ- ja elinkeinoministeriön lausunnossaan esiin nostamat näkemykset kävivät ilmi tarkastuksen aikana ja ne otettiin huomioon tarkastuksen johtopäätösten ja suositusten laatimisessa. Siksi lausunto ei anna aihetta muuttaa tarkastuskertomusluonnosta.

Ympäristöministeriöllä ei ole kommentoitavaa tarkastuskertomusluonnokseen.

Maa- ja metsätalousministeriö pitää tarkastusviraston päätelmiä ja suosituksia perusteltuina, eikä ministeriöllä ole tarkastuskertomusluonnokseen korjaus- tai täydennysehdotuksia.

Opetus- ja kulttuuriministeriö yhtyy tarkastusviraston suosituksiin. Opetus- ja kulttuuriministeriö kuitenkin kritisoi tarkastuskertomusluonnoksen alaluvussa 2.5 esitettyjä, haastatteluissa esiin nousseita näkemyksiä ministeriön roolista biotalousstrategian valmistelussa ja biotalousstrategian roolista ministeriön toiminnan ohjauksessa. Opetus- ja kulttuuriministeriö on lausunnon perusteella mieltänyt jälkimmäisen tarkastushavainnon tarkastusviraston johtopäätökseksi.

Opetus- ja kulttuuriministeriön kritisoimat näkemykset ovat kuitenkin haastatteluissa esitettyjä ja siten osa tarkastushavaintoja. Koska näkemys biotalousstrategian roolista ministeriön toiminnan ohjauksessa perustui vain yhteen haastatteluun, se on poistettu tarkastuskertomuksesta.

Valtiovarainministeriöllä ei ole huomautettavaa tarkastuskertomusluonnoksesta.

Sosiaali- ja terveysministeriö yhtyy lausunnossaan tarkastusviraston näkemykseen strategiavaihtoehtojen kartoittamisen puutteista.

Sosiaali- ja terveysministeriö kritisoi lausunnossaan tarkastusasetelmaa: ministeriön näkemyksen mukaan tarkastuksessa valittu näkökulma on liian kapea sen arvioimiseksi, luotiinko strategialla edellytykset strategian tavoitteiden saavuttamiseksi. Tästä näkökulmasta arvioiden sosiaali- ja terveysministeriö pitää kertomusluonnoksessa esitettyjä suosituksia riittämättöminä.

Tämän tarkastuksen tavoitteena ei kuitenkaan ollut arvioida sitä, luotiinko biotalousstrategialla edellytykset saavuttaa strategian tavoitteet.

Sosiaali- ja terveysministeriö esittää lausunnossaan tarkastus- tai selvityksaihe-ehdotuksen jätehuollon puhtaiden ratkaisuiden ja biotalousstrategian mukaisten energiainvestointeihin tehtyjen julkisten panosten tarkoituksenmukaisuudesta.

Tarkastusvirasto toteaa, että tämä ehdotus voidaan ottaa huomioon viraston toiminnansuunnitteluun liittyvissä riskianalyseissä.

Sosiaali- ja terveysministeriö toteaa, ettei se voi pitää perusteltuna cleantech- ja biotalousstrategioita arvioineessa CLEANBIO-hankkeessa ja myös tässä tarkastuksessa CLEANBIO-hankkeen tulosten kapeutta selittävänä tekijänä esitettyä väitettä siitä, että strategioiden vaikuttavuutta ei ollut mahdollista arvioida, koska aineistoa arviointiin ei ollut riittävästi saatavilla näiden strategioiden uutuuden takia.

Tarkastusvirasto toteaa, että biotalousstrategian vaikuttavuuden arviointi oli rajattu tämän tarkastuksen ulkopuolelle, jotta tämän tarkastuksen ja CLEANBIO-hankkeen päällekkäisyydet vältettäisiin. Tarkastusvirasto ei ole ottanut tässä tarkastuksessa kantaa siihen, onko cleantech- ja biotalousstrategioiden vaikuttavuutta mahdollista arvioida, vaan on ainoastaan tuonut esiin niitä tekijöitä, jotka vaikuttivat CLEANBIO-hankkeen loppuraportin mukaan hankkeessa tehtyyn strategioiden onnistumisen arviointiin.

Kokonaisuudessaan sosiaali- ja terveysministeriön kritiikki kohdistuu ensisijaisesti tarkastusasetelmaan ja toissijaisesti, tarkastusasetelmaan toivottujen muutosten näkökulmasta, kertomusluonnoksessa esitettyihin suosituksiin. Koska suosituksiin kohdistuva kritiikki kumpuaa tarkastusasetelmaan kohdistuvista näkemuseroista, tarkastusvirasto katsoo, että suosituksia ei ole tarpeen muuttaa sosiaali- ja terveysministeriön lausunnon johdosta.

Valtioneuvoston kanslialla ei ole lausuttavaa tarkastuskertomusluonnoksesta.

2. Teknisluonteiset täsmennys- ja korjausehdotukset

Lausunnonantajat eivät ole esittäneet teknisluonteisia täsmennys- ja korjausehdotuksia.

Lisätietoja: Johtava tuloksellisuustarkastaja Hanna Virta, p. 09 432 5788